

*Utekajte,
slečna
Nituš!*

DIVADLO ANDREJA BAGARA V NITRE
vyznamenané „Za vynikajúcu prácu“
a „Za zásluhy o výstavbu“

36. SEZÓNA
259. PREMIÉRA

UTEKAJTE, SLEČNA NITUŠ!

Parafráza operety Mam'zelle Nitouche v dvoch
častiach

Na motívy Henriho Meilhaca a Alberta Millau-
da voľne spracoval LUBOMÍR FELDEK

Hudba: Florimond Ronger – Hervé

Dramaturgia: Ján Laca
Scéna: Milan Ferenčík
Kostýmy: Ľubica Obuchová

Hudobné aranžmán a spolupráca: Zdeněk John a. h.
Nahral: FISYO – Praha
Dirigent: Štěpán Koníček a. h.
Hudobná réžia: Jiří Zobač a. h.
Choreografia: Boris Slovák a. h.

Réžia: KAROL SPIŠÁK

PREMIÉRA 15. MARCA 1986

Riaditeľka: zaslúžilá umelkyňa Hilda Augustovičová
Vedúci umeleckého súboru: Karol Spišák

OSOBY A OBSADENIE

DENISA a NITUŠKA EVA PAVLÍKOVÁ
FLORIDOR a CELESTIN MARIÁN SLOVÁK
PREDSTAVENÁ a MAJOR PETER STANÍK
CORRINA, INŠPEKTOR
a CHAMPLATREUX JÁN GALLOVIČ
CHOVANICE a HEREČKY Helena Dubayová a. h.
Kamila Ivanová a. h.
Erika Kralčáková a. h.
Mária Oravcová a. h.
Božena Ploščinská a. h.

Predstavenie vedie: Mária Oravcová

Text sleduje: Kamila Ivanová

Reprodukcia hudby a zvukov: Jiří Bárta

Javiskový majster: Vojtech Ploščinský

Svetlá: Bernard Šiška

Scénu, parochne a kostýmy vyrobili dielne DAB pod vedením Ivana Paulíčka

PÄTNÁŠŤMINÚTOVÁ PRESTÁVKA PO I. ČASTI

UTEKAJTE, SLEČNA NITUŠ! čiže Chvála pohybu.

Predhistóriou tejto hry boli samotné plesne – urobil som ich zamladi, ako viacmenej voľný preklad pri príležitosti inscenácie pôvodnej Mam'zelle Nitouche na Novej scéne. Po nejakom čase si na ne spomenul televízny dramaturg Slavo Marušiak a navrhol mi, aby som pre televíziu voľne prerozprával celú hru.

Stalo sa – a vznikla Play Mam'zelle Nitouche. Trik, ako upraviť pôvodný názov, som si vypožičal od Dürrenmatta, ktorý podobne označil svoju voľnú adaptáciu Strindberga. Uvedenie na obrazovke sprevádzal rozhovor, ktorý so mnou Slavo Marušiak urobil v časopise Československá televízia. Usiloval som sa v ňom mase divákov vysvetliť, čo sa vlastne s pôvodnou hrou v mojich rukách stalo. Vyhlásoval som medziiným, že som „demoloval pôvodný rámec Mam'zelle Nitouche a hru na dvojnika (v pôvodine reprezentovanú len Celestinom – Floridorom a Denisou – Nitouche) som priviedol do dôsledkov. Zlúčil som postavu Majora s postavou poručíka Champlatreuxa, aj postavy mníšok s postavami herečiek. To isté, čo s postavami, som urobil aj s prostredím: vypustil som kasárenské prostredie ako prebytočné a prostredie kláštora som predpísal ako dvojnícke prostredie divadla – vlastne ani nevieme, kde sa hráme na čo, či v kláštore na divadlo alebo v divadle na kláštor.

Nebolo ťažké predvídať, že ak sa ten istý herec zjaví raz ako major, raz ako abatiša, bude to účinné. Práve účinok tejto zámeny bol, vďaka Mariánovi Labudovi, naozaj mohutný. Z vtipnej, situačnej komédie, pochádzajúcej z devätnásteho storočia, sa po takýchto zásahoch mohol stať moderný surrealistický sen.

No, ukázalo sa, že to nebolo konečné slovo, čo sa tu dalo povedať. Televízne spracovanie si zapamätal Karol Spišák a ten primäl aj mňa, aby som sa po rokoch naň rozpomenul, tentoraz pre nitrianske použitie. Vďaka novej príležitosti dostal som aj nové nápady, ako dobudovať filozofiu hry. Predovšetkým som s potešením zistil, že dôsledná „hra na hru“, ktorú som sa v televízii usiloval uplatniť ad absurdum, sa nemôže na javisku podariť. Darmo sa bude kláštor meniť na divadlo a divadlo na kláštor – divák to prijme len ako divadelnú licenciu, urýchľujúcu prestavbu scény a da-

lej bude pokladať divadlo iba za divadlo a kláštor iba za kláštor! A práve to bude dobre! Iba dve rôzne a celkom presne definované prostredia poskytujú šancu, aby sme sa zamysleli, čo sa to vlastne deje s človekom na svete, prečo sa ustavične mení podľa toho, kde práve je. Nebál by som sa tuším ani pomenovať hlavnú myšlienku hry – aj keď práve takýto skutok bude celkom nesurrealistický.

Človek nie je nikdy vopred n e j a k ý – či chce, či nechce, vždy a každodenne sa rozhoduje k ý m b u d e.

Staré filozofické spory, či sa človek rodí rovný alebo nerovný iným ľuďom, či sa rodí slobodný alebo ako otrok – sú nám pri sledovaní našej myšlienky na nič. Veď napokon jediné, čo sa v histórii naozaj overilo, je iba to úžasné hmýrenie a zápas potvrdzujúcich sa a o chvíľu zas nepotvrdzujúcich sa právd.

V tom je strašidelnosť bytia – ak túto pestrosť možností názorne manifestuje svojim správaním nejaký nepolapiteľný vírus. Ale i krása bytia – ak ju predvádzame na javisku, na príklade medzi kláštorom a divadlom neúnavne pendlujúcich hrdinov, ktorí sa podobajú na nás.

Lubomír Feldek

LUBOMÍR FELDEK a EUGÈNE IONESCO v hľadisku Palazzo del festival v Benátkach 4. decembra 1985 o 19.00, tesne pred premietaním slovenského súťažného filmu „Perinbaba“. Z ich rozhovoru, ktorý celý prinesie časopis Film a divadlo, vyberáme:

IONESCO: A kto bude režírovať tú vašu Nitušku v Nitre?

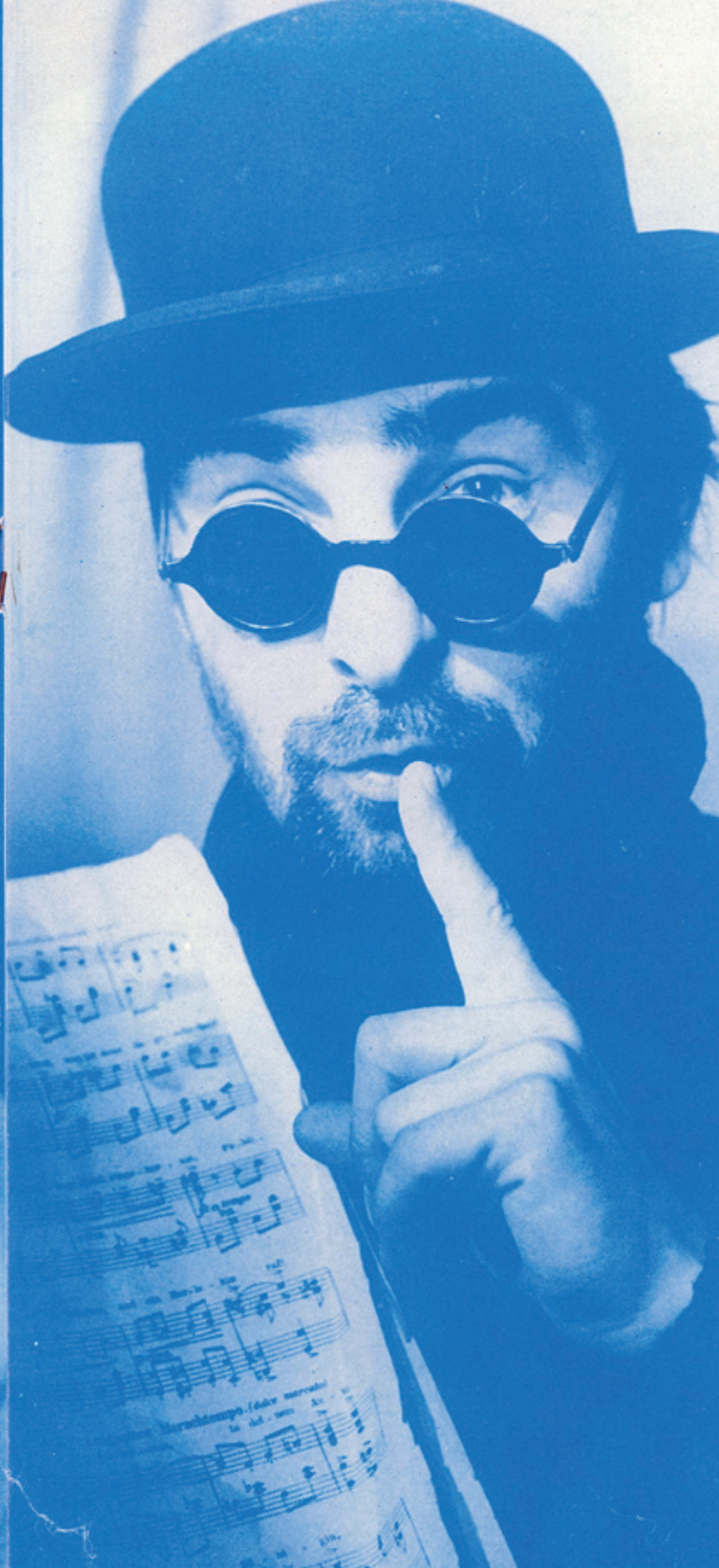
FELDEK: Karol Spišák.

IONESCO: To vám úprimne závidím!

(Foto: Z. Mináčová)

HERVÉ, vlastným menom Florimond Ronger, narodil sa v roku 1825 v Houdain pri Arrase. Spočiatku pôsobil ako organista v niekoľkých parížskych kostoloch; od roku 1851 bol dirigentom v Théâtre du Palais Royal. O tri roky prevzal vedenie malého divadielka na Boulevard du Temple, ktoré pomenoval Folies contertantes. Tu prišiel na výborný nápad urobiť si vtip z veľkej opery, ktorá sa päťdesiatych rokoch minulého storočia rozrástla vo Francúzsku do obľudných rozmerov. Opereta sa tak stala neúprosnou satirou na hudobno-dramatické bombasty Mayerbeera, Halévyho a ďalších. Zložil niekoľko satirických operetiek, ako: „Medveď a paša“, „Do očí bijúci“, „Faustik“ (neodolateľná paródia na Gounodovho Fausta), „Don Quijote a Sancho Panza“, „Nový Aladin“ atď. Neskôr napísal aj väčšie práce ako „Chilpéric“ a hlavne výbornú „Mam'zelle Nitouche“ (1883), ktorá sa ihneď víťazne rozletela po celom svete. Jej hudba je graciózna a lahodná a vtedajší kritik o nej napísal, že je „skutočným osviežením a čírou radosťou“. Účinkoval aj ako spevák v zahraničí a v rokoch 1870 – 1871 dirigoval v Londýne aj promenádne koncerty. Hervé je predstaviteľom burleskného operetného slohu so silne parodizujúcimi prvkami. Zomrel v Paríži roku 1892.

MEILHAC Henri, sa narodil v Paríži 1832 a tam aj roku 1896 zomrel. Povolanie obchodníka, ktorým mal nadviazať na rodinné tradície, vymenil za prácu spisovateľa. Bol dramatikom a autorom deja Mam'zelle Nitouche. Pôvodne písal iba malé zábavné divadelné hry, ktoré zamenil za písanie libriet pre dvoch, v tom čase najväčších hudobných skladateľov: Halévyho a Offenbacha. Roku 1888 sa stal členom Académie Française. Pracoval tiež na libretách pre G. Bizeta (Carmen) a J. Masseneta (Manon).

MILLAUD Albert je druhým libretistom operety Mam'zelle Nitouche, ktorý napísal jej spevné texty. Mal k tomu rozsiahle skúsenosti z čias, keď písal do denníka Figaro denne veršovanú kroniku, kriticky duchaplnú, pod pseudonymom Malá Nemesis.

FELDEK Lubomír, zaslúžilý umelec, dal dnešnú podobu tejto známej operety. Narodil sa 9. októbra 1936 v Žiline. Vyštudoval slovenčinu na Vysokéj škole pedagogickej v Bratislave. Pracoval ako redaktor vo vydavateľstve Mladé letá, v závodnom časopise n. p. Tesla v Nižnej Orave a teraz je vedúcim redaktorom vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ. V rokoch 1976 – 80 bol dramaturgom na Poetickej scéne. Píše poéziu, prózu, drámy, bábkové hry pre deti, kritické články a venuje sa aj prekladom. V jeho poézii nachádzame zmyslovú konkrétnosť, sviežosť, fantáziu a výraznú metaforu. V románe „Van Stiphout“ podal svedectvo o dozrievaní vlastnej generácie, ktorá sa pred dvoma desaťročiami začlenila do tvorivej práce. Z drám sú najznámejšie „Teta na zjedenie“ a „Jánošík podľa Vivaldiho“.

Babeta a kadet v páre
v noci, keď sa skončil bál,
išli z bálu po bulváre,
bola tma, že aj čert by sa bál.

Babeta sa hrozne bála.
Tralala lala tralala la.
A ten kadet sa jej smial.
Čoho vraj by sa on bál
Tralala tralala tralala tralala.

Práve však, keď s ohňom v líci
šepkal kadet „Mám ňa rád“,
dvaja čierni lúpežníci
zjavili sa z tmy a riekli: „Stáť!”

Babeta sa hrozne bála
Tralala lala tralala lala.
A ten kadet, čo sa smial,
už sa nesmial, už tiež sa bál.
Tralala tralala tralala tralala.

Jeden zlodej zlosťou puká.
Kadet má len päťhalier.
Druhý má však terno v rukách.
Ulúpil bozk Babetiných pier.

Babeta sa už nebála.
Tralala lala tralala lala.
A ten kadet, čo sa bál,
ten sa už len smutne smial.
Tralala tralala tralala tralala.

Z KRONIKY DIVADLA

PRVÚ „PÄŤROČNICU“ vzájomných družobných vzťahov medzi Divadlom Andreja Bagara a Divadlom na Vinohradoch sme si pripomenuli v dňoch 10. a 11. decembra 1985 na zájazde v Prahe, kde sme uviedli Ibsenove STRAŠIDLÁ. Skonštatovali sme, že s doterajšími výsledkami spolupráce môžeme byť spokojní, ak ich hodnotíme z hľadiska výmeny súborov, ku ktorým dochádzalo pravidelne každý rok. Doteraz však ešte nedošlo k výmene tvorivých teamov. Túto skutočnosť chceme napraviť už v budúcich sezónach. Najpozitívnejším rysom doterajšej spolupráce je, že oba súbory vošli do povedomia divákov oboch miest.

...

PRI PRÍLEŽITOSTI 105. výročia narodenia veľkého bulharského básnika, spisovateľa a dramatika Jordana Jovkova, ktorého meno nesie naše družobné divadlo v Tolbuchine (BLR), navštívili v dňoch 18. – 24. novembra 1985 ekonomický námestník Oto Slamka a dramaturg dr. Ján Laca tamojšie divadlo, kde v deň osláv položili k soche básnika kyticu kvetov. Ďalšie dni využili na oboznámenie sa s tvorivými plánmi súboru, na návštevu predstavení, zúčastnili sa sympózia o tvorbe Jordana Jovkova a spolu s vedením DJJ pripravili zmluvu o spolupráci na ďalších päť rokov.

...

O DVA TÝŽDNE (7. – 12. XII. 1985) sme privítali v DAB bulharskú delegáciu z Divadla Jordana Jovkova: námestníka riaditeľa Nikolaja Todorova Cenova a dramaturgičku Elenu Dimovú Ivanovú, ktorí sa zúčastnili premiéry „Ja, stará mama, Iliko a Illarion“, stretli sa pri rozhovore o ďalšej spolupráci s riaditeľkou DAB a zúčastnili sa nášho zájazdu do Prahy.

...

TRIDSAT' ROKOV úspešnej tvorivej práce v DAB si v januári 1986 skromne pripomenul zasl. umelec JOZEF DÓCZY. Keďže sme o ňom, v našich bulletinoch, obširnejšie písali už veľa razy iba dodávame: za 30 rokov naštudoval 114 postáv a odohral okolo 3.500 predstavení. Takmer pravidelne hráva v televízii i vo filme. Do ďalších rokov mu želáme, aby ho nikdy neopúšťal, preňho i pre nás, príznačný „dóczyovský humor“, aby si i naďalej uchoval pevné zdravie, a aby ešte dlho rozsieval radosť a krásu života z javiska nášho divadla svojím divákom!

...

PRVÉHO JANUÁRA 1986 odišla do dôchodku naša dlhoročná inšpicientka LÝDIA OLŠANSKÁ. (V DAB pracovala od 1. XII 1955 do 31. XII. 1985). Už po prvej samostatnej premiére bolo zjavné, že pôjde o zanietenu pracovníčku. Lásku k divadlu si priniesla z ochotníckych čias. Iba tá jej dodávala dostatok síl, aby popri inšpicientskej práci zvládla aj zvukársku činnosť. Začínala reprodukciou z platní, neskôr nahrávkami na Mg pásky, ktoré si aj sama strihala do potrebnej podoby. Svojou presnou a vzornou prácou prispela k mnohým úspechom nášho divadla. Úprimne jej ďakujeme za tridsaťročnú činnosť v DAB a do ďalších rokov jej želáme veľa zdravia, radosť zo života a vnúčať.

25 ROKOV ČINNOSTI v DAB si 9. I. 1986 pripomenula druhá inšpicientka MÁRIA ORAVCOVÁ. Pôvodne, ako vyučená krajčírka, nastúpila do dámskych dielni, odkiaľ spod jej rúk vychádzali vynikajúce divadelné kostýmy, po piatich rokoch prestúpila na miesto rekvizitárky a roku 1975 prevzala inšpicientske „kreslo“. Popri svojej dôsledne robenej práci stačí vypomôcť aj pri rýchlej prestavbe a prezliekaní, čím si vyslúžila obľubu u všetkých javiskových pracovníkov. Do ďalších rokov jej želáme neutíchajúci optimizmus a veľa síl na zvládnutie svojej zodpovednej práce.

PRI PRÍLEŽITOSTI Okresnej konferencie KSS v Nitre navštívil 25. januára 1986 predseda vlády SSR prof. dr. PETER COLOTKA naše predstavenie „Ja, stará mama, Iliko a Illarion“. Po skončení sa stretol s umeleckým súborom, ktorému poďakoval za peknú inscenáciu i za doterajšiu angažovanú tvorivú činnosť a všetkým pracovníkom divadla zaželal do 8. päťročnici ďalšie úspechy.

